

Torsdagen den 14 Maj 1874.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m.

Justerades ett protokollsutdrag för den 11 och 13 dennes samt fyra protokollsutdrag för sistnämnde dag.

Grefve Mörner, Axel: Jag får hos Kammaren anhålla om 14 dagars ledighet från riksdagsgöromålen, räknadt från och med den 15 innevarande månad.

Denna anhållan bifölls.

Herr Tornerhjelm: Jag anhåller äfven om ledighet från riksdagsgöromålen under 8 dagar från den 15 dennes.

Jemväl härtill lemnade Kammaren sitt bifall.

Herr vice Talmannen: Sedan nu ytterligare en ledamot af Stats-Utskottet erhållit ledighet från riksdagsarbetet från och med den 15 dennes, lærer det blifva nödigt att förstärka det nämnda Utskottet med två suppleanter, och får jag anhålla, att Herr Grefven och Talmannen behagade derå framställa proposition.

Sedan Kammaren, uppå gjord proposition, till denna hemställen gifvit sitt bifall, föreslog Herr Grefven och Talmannen, att Kammaren nästa Lördag den 16 dennes skulle företaga i fråga varande val; hvilket jemväl bifölls.

Föredrogs ånyo Stats-Utskottets den 11 och 13 dennes bordlagda memorial N:o 94, med förslag till sammanjemkning eller voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande Utskottets utlåtande N:o 83, angående förändrad reglering af skjutsväsendet.

Härvid anmälde sig och yttrade:

Friherre Sprengtporten: Då, efter mitt förmenande, det föreliggande memorialet innefattar två särskilda frågor, den ena om Kamraren vill biträda Andra Kammarens beslut, och den andra om den af Stats-Utskottet för annat fall föreslagna voteringsproposition bör godkännas, får jag hemställa, att memorialet måtte punktvis föredragas.

Sedan Kamraren, uppå gjord proposition, beslutat, att memorialet skulle punktvis företagas till afgörande, föredrogs:

Utskottets i förra delen af memorialet framställda sammanjemkningsförslag.

Friherre Sprengtporten: Då jag icke har lyckats uppfatta den rätta grunden, hvarföre ett landsting, en kommun eller ett distrikt af en kommun skulle vara förbundne att betala skjutslega för den, som reser genom orten, får jag förklara, att jag för min del icke kan instämma i detta jemkningsförslag. Jag tillåter mig äfven erinra, att tredje punkten i förslaget innehåller en grundsats, som står i rak strid mot kommunallagarne. Kongl. förordningen om landsting innehåller nemligen i 47 § följande: "I fråga om bestämmande af afgifter eller arbetsbidrag för sådana företag eller åtgärder, till hvilka bidrag böra enligt lag från hemman och fastighet utgå, eller i afseende å hvilka andra grunder för kostnadernas uttaxering äro fastställda, gälle till efterrättelse hvad i ty fall stadgadt är". Nu skulle väl enligt detta stadgande det skattebidrag, hvarom här är fråga, utgå af den skjutsningskyldiga jorden; men Utskottets förslag innehåller, att det skall uttaxeras enligt andra artikeln i bevillningsstadgan. Icke heller i något annat afseende förefaller mig förslaget antagligt, och jag får derföre yrka afslag å Utskottets hemställan i denna del af memorialet.

Grefve Mörner, Carl Göran: Det förslag till en sammanjemkning, som här blifvit framställt, är onekligen af en temligen egen beskaffenhet. Det går nemligen ut på att antaga Andra Kammarens beslut endast med den lilla förändringen, att beloppet af anslaget till skjutsens understödjande blifvit i enlighet med Första Kammarens beslut uppfördt till 175,000 kronor i stället för 174,500 kronor, hvar till Andra Kamraren för sin del hade funnit för godt att bestämma detta anslag. Denna sammanjemkning förefaller mig att vara af den beskaffenhet, att den bör för Första Kamraren finnas särdeles mot-

bjudande, hvarföre jag också förenar mig med den siste talaren i anhallan om afslag å den föredragna delen af memorialet.

Herr von Koch: Icke heller jag anser mig kunna tillstyrka bifall till detta sammanjemkningsförslag, emedan jag i sjelfva verket icke finner detsamma innehålla någon sammanjemkning. Säkerligen hade dock Andra Kammarens beslut i frågan, hvilket för öfrigt går i den rätta riktningen, ehuru det bär tydliga spår af att vara författadt på rak arm under diskussionen, kunnat jemkas åtminstone så, att det kommit i något bättre öfverensstämmelse med Första Kammarrens beslut; men förmodligen har Stats-Utskottet haft alltför brådtom, för att hafva tid dermed. I sakens nuvarande skick, och då det icke lärer vara värdt att försöka en återremiss i Riksdagens elfte timma, har jag icke något annat val än att yrka afslag.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes först proposition på bifall till Utskottets förslag, hvarvid svarades nej, och sedermera proposition på afslag derå, som med ja besvarades.

Utskottets i memorialets senare del afgifna förslag till voteringsproposition.

Friherre Sprengtporten: Såsom Herrarne behagade finna, innehåller nej-propositionen äfven att "der landstinget funnit skäligt bevilja, eller i följd af landstingets åliggande skyldighet nödgats anslå medel för skjutslegans nedsättande, hälften af det sålunda utgifna belopp må efter Kongl. Maj:ts nådiga pröfning landstinget af statsmedel ersättas". Men då, efter hvad jag känner, landstinget icke har något att skaffa med skjutsen, som icke är något kommunalt åliggande, så kan jag icke finna annat än att det ligger ett stort misstag i uppställningen af denna voteringsproposition. Den påminner alltför mycket om det nyss af Kammarren afslagna jemkningsförslaget, för att jag för min del skulle med min röst kunna bidra till dess godkännande. Den enda fråga, som här kan blifva föremål för gemensam votering, är naturligtvis den, som rör statsanslaget till lättnad för skjutsningstungan, i afseende å hvars belopp Kamrarne stannat i olika meningar; men det kan icke vara med grundlagen öfverensstämmande att i voteringspropositionen äfven intaga en fråga, som i sjelfva verket innefattar en förändring eller förklaring af kommunallagen.

Herr von Koch: Det kan icke nekas, att denna voteringsproposition är litet egendomlig; men det torde väl icke stå att hjälpa. Ty anledningen till att propositionen erhållit sin närvarande uppställning är väl att inom Talmanskonferensen något hinder uppstått för att, såsom eljest plägar vara vanligt, uppställa båda Kamrarnes beslut, oförändrade, emot hvarandra, och, är det så, lärer det väl icke vara värdt att tala vidare om den saken, utan man får väl underkasta sig att votera om en sådan här besynnerlig proposition, der första delen af nej-propositionen hänger helt och hållet i luften, utan att

man kan förstå hvarifrån den kommer. Jag får dock säga, att jag icke kan inse, hvarföre det skulle vara nödigt att på detta sätt stympa den ena Kammarens beslut. Det är icke första gången, utan det har händt många gånger förut, att vid anslag blifvit bundna vilkor och beslut, som icke direkt beröra anslagsfrågan, ehuru de måhända kunnat i formelt hänseende vara bättre uppställda, än hvad här var fallet, och, då det beslut, Andra Kammaren nu hade fogat vid det till skjutsens understödjande beviljade anslaget, för ingen del kan anses grundlagsstridigt, hade det väl varit Kammarens rättighet att få sitt beslut oförtryckt i propositionen intaget. Jag har för min del intet yrkande att framställa, utan har endast velat yttra detta till protokollet.

Herr vice Talmannen: Jag torde icke behöfva återkalla i Kammarens minne, att Stats-Utskottets betänkande i denna fråga, i afseende å hvilken Kamrarna stannat i olika beslut, var sammanfattadt i två punkter, *a* och *b*, och att båda Kamrarna behandlat dessa punkter hvar för sig, särskildt Andra Kammaren, som för sin del i sitt *mom. a* beslutat en underdånig skrifvelse och i *mom. b* fattat ett direkt beslut. Om nu båda dessa Andra Kammarens beslut varit sammanförda i en och samma punkt, då kunde det möjligen blifva tvist om, huruvida hela denna punkt, både hvad anginge den underdåniga skrifvelsen och beslutet om anslagssumman, kunde till hela sitt innehåll bringas under gemensam votering. Men då nu dessa båda saker äro alldeles skilda åt, och någon votering om en underdånig skrifvelse icke kan ega rum, så torde det vara alldeles klart, — och derom var Stats-Utskottet ense och äfven de ledamöter af Utskottet, som tillhörde Andra Kammaren och hvilka icke hade fått fram sin mening, — att det icke kan voteras om annat än *mom. b*, som innehöll den direkta anslagsfrågan. Då man sålunda var så långt kommen, återstod att tillse, hvad som skulle införas i *nej*-propositionen. I detta fall har man ingenting annat att hålla sig till, än grundlagens bestämda föreskrift i 65 § Riksdags-ordningen: "när i fråga om statsutgifter eller bevillning, eller angående Riksbankens eller Riksgälds-kontorets styrelse och förvaltning, inkomster och utgifter, Kamrarna fatta stridiga beslut, som ej uppå vederbörligt Utskotts förslag varda sammanjemkade, skola begge Kamrarna hvar för sig rösta om de olika beslut, hvari hvardera förut stannat". Dessa beslut komma till det Utskotts kändedom, som det åligger att uppsätta voteringspropositionerna, genom protokollsutdrag, som ordgrannt återgifva de fattade besluten; och Utskottet eger efter min uppfattning ingen rätt att vidtaga något slags förändring i desamma. Nu är det fullkomligt sannt, att Andra Kammarens beslut i den i fråga varande punkten, sedan den första punkten bortfallit, hänger alldeles i luften och innehåller en otydlighet, som det varit önskligt att kunna rätta; och inom Utskottet väcktes äfven förslag om en annan *nej*-proposition, som debatterades och var nära att vinna framgång. Men ledamöterna från Andra Kammaren förklarade dock slutligen, att de höllo på att få in sin Kammares beslut i denna punkt i dess helhet, och med återopande af 65 § Riksdags-ordningen

yrkade de, att det vore deras rättighet. Jag tror, såsom jag redan nämnt, att det icke kunde förnekas dem; det må vara deras ensak, om *nej*-propositionen innehåller en otydlighet och oformlighet. I det skick, som frågan för närvarande har, tror jag icke, man kan göra annat än godkänna voteringspropositionerna. Andra Kammaren har redan antagit desamma; den har först antagit sammanjemkningsförslaget; men för den händelse detta icke skulle bifallas af Första Kammaren, har den äfven godkänt voteringspropositionerna. Om nu Kamrarne i detta afseende skulle fatta olika beslut, kunde det lätt hända att frågan derigenom komme i lås på ett sätt, som vore mindre godt och kunde leda till förvecklingar, ur hvilka man hade svårt att reda sig. Jag får således för min del anhålla om bifall till Utskottets förslag.

Härefter tillkännagaf undertecknad, att enligt ankommet protokollsutdrag Andra Kammaren, som bifallit Utskottets sammanjemkningsförslag, förklarar, att, för den händelse Första Kammaren icke skulle bifalla samma förslag, Andra Kammaren då lemnade sitt godkännande af omröstningspropositionen.

Herr Rydin: Jag ber att få för min del instämma i hvad den siste talaren yttrade. Det kan visserligen tyckas för hvar och en, att det förslag till voteringsproposition, som Grefve af Ugglas framställt, onekligen vore det bästa; ty den del af *nej*-propositionen, som han borttagit, eller att, "der landstinget funnit skäligt bevilja eller i följd af landstinget åliggande skyldighet nödgats anslå medel för skjutslegans nedsättande, hälften af det sålunda utgifna belopp må efter Kongl. Maj:ts nådiga pröfning landstinget af statsmedel ersättas", denna del är endast en med anledning af den bortfallna första punkten vidhängd bestämmelse och synes numera icke kunna hafva något med sjelfva saken att göra. Då det emellertid icke torde vara omöjligt att gifva denna bestämmelse en så beskaffad tolkning, att den kan bringas i sammanhang med frågan i det skick, den för närvarande har, så har jag för min del ingenting emot att bifalla Utskottets förslag. Ty den af Utskottet framställda *nej*-propositionen skulle, sådan den nu står och sedan sammanjemkningsförslaget blifvit förkastadt, innebära, att de 174,500 kronor, som blifvit af Andra Kammaren anslagna till lättnad för skjutsningstungan, skola på det sättet användas, att för hvarje del af anslaget, som tillfölle de särskilda länen, skulle ett motsvarande belopp tillskjutas af landstinget mot det, som erhöles af statsmedel, så länge de 174,500 kronor räcka. Detta är efter min tanke den enda rimliga tolkningen af *nej*-propositionen; ty om den första delen af densamma skall hafva någon mening, måste den nödvändigt anses såsom ett vilkor för den senare delen eller sjelfva hufvudbeslutet, och då är det klart, att, om *nej*-propositionen blifver Riksdagens beslut, dessa 174,500 kronor endast kunna få användas på det sätt, att inom hvarje län landstinget tillskjuter hälften af det för skjutsningstungans lättande inom länet såsom behöfligt ansedda belopp. Då för öfrigt den del af denna fråga, hvaruti Kamrarne stannat i lika beslut, eller bestämmelsen att legan för entreprenad-

skjuts må sättas till 1 krona 60 öre milen, blifvit af Utskottet förutsatt såsom af Riksdagen afgjord, i den händelse sammanjemkningsförslaget blefve förkastadt, så har Första Kammarens beslut i denna fråga blifvit i voteringspropositionen fullständigt tillgodosedt, på samma gång som hvad Andra Kammaren önskat såsom motförslag äfven blifvit intaget i densamma, ehuru det torde vara tvifvel underkastadt, huruvida Andra Kammaren gjort sig fullt reda för betydelsen af sitt beslut i detta hänseende.

Friherre Sprengtporten: Jag anhåller endast att få komplettera mitt föregående yttrande dermed, att jag, efter den riktning diskussionen nu tagit, anser mig böra instämma i den af Grefve af Ugglas afgifna reservationen, hvilken äfven af den siste talaren förordades såsom riktig, ehuru han sedermera i någon mån afvek från detta sitt uttalande.

Herr von Koch: Jag ber att för min del få instämma med det af Herr vice Talmannen afgifna yttrandet. Jag tror icke, att något annat grundlagsenligt kunnat ske, än hvad af Utskottet här blifvit föreslaget, då det icke gick an att i voteringspropositionen införa Andra Kammarens hela beslut i denna fråga. Jag vill endast till protokollet nämna, att, så vidt jag kunnat inhemta, företogos i Andra Kammaren båda de i fråga varande punkterna på en gång till behandling och beslutet derom fattades i ett sammanhang, i motsats mot hvad i denna Kammare skedde, der punkterna hvar för sig företogos. Jag anhåller om bifall till de föredragna voteringspropositionerna.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels godkännande af den i fråga varande voteringsproposition och dels af Friherre Sprengtporten, att Kammaren skulle godkänna det förslag till voteringsproposition, som Grefve af Ugglas i sin vid memorialet föga reservation framställt; gjordes proposition på voteringspropositionens godkännande och då dervid svarades många ja jemte ett eller annat nej, förklarades ja hafva varit öfvervägande.

Vid ånyo skedd föredragning af Sammansatta Stats-, Bevillnings- och Lag-Utskottets den 11 och 13 dennes bordlagda memorial N:o 5, angående en oafgjord del af Utskottets utlåtande N:o 2, i fråga om reglering af härads höfdingarnes löneförmåner m. m.; biföll Kammaren Utskottets i första punkten gjorda hemställan och lade andra punkten till handlingarne.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets den 13 dennes bordlagda utlåtande N:o 21 c, i fråga om den vissa häradshöfdingar i följd af ny reglering af deras löneförmåner tillkommande godtgörelse för minskning i inkomster.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Bevillnings-Utskottets den 13 dennes bordlagda memorial N:o 10, i anledning af återremiss i vissa delar af Utskottets betänkande N:o 7, angående villkoren för tillverkning och försäljning af bränvin.

Föredrogs och bifölls Bevillnings-Utskottets den 13 dennes bordlagda betänkande N:o 11, i anledning af en ännu oafgjord fråga angående den allmänna bevillningen.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöte ånyo på bordet Banko-Utskottets nedannämnda den 13 dennes bordlagda memorial och betänkande:

N:o 13, med förslag till ändring och tillägg i en del af aflöningsstaten för tjenstemännen vid riksbankens hufvudkontor; och

N:o 14, med yttrande i anledning af Herr A. O. Wallenbergs motion i fråga om bestämmelserna rörande Riksbankens sedelutgifning samt med förslag till ändringar i första och andra afdelningarne af bankoreglementet.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Lag-Utskottets den 13 dennes bordlagda utlåtanden:

N:o 31, i anledning af väckt motion om ändring i gällande bestämmelser rörande dikning m. m.;

N:o 32, i anledning af väckt motion, åsyftande närmare bestämmelser rörande återvinningsrätt till lös egendom, som blifvit genom olofligt tillgrepp rättte egaren afhänd;

N:o 33, i anledning af väckt motion, om ändring af 23 § af Kongl. förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862;

N:o 34, i anledning af väckt motion om ändring i gällande stadganden angående tillsättande af klockare, organist och folkskolelärare;

N:o 35, i anledning af väckt motion om upphörande af klockares brefbäringsskyldighet; och

N:o 36, i anledning af väckta förslag, åsyftande förändrade bestämmelser angående dels lagfart å fastighetsfång och dels in-teckning i fast egendom.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Första Kammarens Tillfälliga Utskotts den 13 dennes bordlagda utlåtanden:

N:o 10, i anledning af väckt förslag om underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande utarbetande af en ordbok öfver svenska språket; och

N:o 11, i anledning af väckt förslag om rättighet för lärare vid enskilda läroverk att efter skedd befordran till tjänst vid statens läroverk få beräkna sig till godo den tid de vid enskildt läroverk tjänstgjort.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att enligt emellan Talmännen träffad öfverenskommelse omröstning jemlikt 65 § Riksdags-ordningen komme att nästa Lördag den 16 dennes anställas öfver den i Stats-Utskottets memorial N:o 94 föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringspropositionen.

Anmälades och bordlades Banko-Utskottets memorialer:

N:o 15, angående instruktionen för nästkommande Riksdags Banko-Utskott;

N:o 16, med förslag till ändring i instruktionen för Riksdagens revisorer af Riksbanken; och

N:o 17, med förslag till ändringar i den för "Riksdagens revisorer

sorer vid Diskontkontoret i Stockholm samt lånekotoren i orterna“
gällande instruktion.

Herr Grefven och Talmannen hemställde, att de i dag för första gången bordlagda ärenden måtte sättas främst på föredragningslistan för nästa sammanträde; hvilket bifölls.

Justerades fyra protokollsutdrag för denna dag; hvarefter Kam-
maren åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 3 e. m.

In fidem
O. Brakel.
